

«Mehmetjik. Şanly ýeňiş» şan getirmäge dowam edýär

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Sözler, Teatr we kino sungaty

написано kitapcy | 22 января, 2025

"Mehmetjik. Şanly ýeňiş" şan getirmäge dowam edýär TARYHYŇ ÖZENI – TÜRKMENIŇ RUHY

Dünýä taryhyny taryhyň dürli döwürlerinde Göktürkler, Garahanlylar, Gaznawylar, Seljuklylar, Eýýubylar, Horemzşalar, Sefewiler, Osmanlylar... ýaly ägirt imperiýalary gurup, dünýäniň depesinde tug diken merdana türkmeniň şan-şöhratly geçmişinden aýry göz önüne getirmek mümkin däl. Elbetde, olaryň içinde Hazar kaganlygy, Eýýubylar, Garagoýunlylar, Akgoýunlylar, Sefewiler, Gürkanylar... ýaly milli çarçuwadan çykyp, kem-kemden aýry-aýry halkyýetleri emele getirenleri-de boldy. Ýöne, hernäme-de bolsa, olaryň düýp köküniň türkmenligi inkär edip bolmajak buýsandyryjy hakykatdyr. Eger biz türkmen taryhyny doly we dogry öwrenmek we nesillerimize mynasyp görnüşde öwretmek, ýaşlarymyzy ata-babalarymyzyň ruhunda terbiýelemek

islesek, onda türkmen taryhynyň aýry-aýry şahamçalaryna uzan türk taryhyny (başy Anadoly Seljuklylaryndan we Osmanlylardan başlanan), arap halklarynyň Orta Gündogar taryhyny (aýratynam Abbasy halyflaryň gullugyna duran türkmenleriň döwründen başlanan we Mosul Atabeglerinden, Eýýubylardan, Tulunylardan, Mamlyuklardan bári), azerbaýjan taryhyny (Hazar kaganatyndan, Garagoýunlylardan, Akgoýunlylardan başlanan), Eýran halklarynyň taryhyny (Sefewilerden, Owşarlardan we Gajarlardan başlanan), hindi-musulman taryhyny (Deli soltanlygyndan, Halajylardan, Kutubşalardan, Gürkanylardan başlanan), gypjak, tatar-musulman taryhyny (Altyn Orda, Astrahan, Kazan, Krym hanlyklaryndan başlanan) ähli jikme-jikliklerine aralaşmak gerek. Diňe şeýdilende, bitewi türkmen taryhynyň ýazyljakdygyna şek-şübhe bolup bilmez. Diňe şeýdilende Beýik Ýüpek ýolunyň ýüregi bolan Türkmenistanyň we şanly türkmenleriň dünýä taryhynyňam ýüregidigine aýdyň göz yetireris.

Soňky döwürde ýaşlaryň türkmen halkynyň şanly geçmişine gyzyklanmasynyň artýandygyny görmek bolýar. Munuň barha artjakdygyny ynamly aýtsa bolar. Bu babatda taryhy temaly teleseriallaryň hem hyzmatynyň uludygyny bellemän geçmek bolmaz. Muňa türkmen taryhynyň aýry bir şahamçasyny we aýry bir halkyýeti döreden Osmanly taryhynyň soňky mirasdüşeri bolan türk medeniýet işgärleri-de gowy düşündiler. Önler ýaşlaryň aňyna bulaşyklykdan başga zat bermeýän söýgi intrigaly teleseriallar öň planda duran bolsa, indi taryhy temaly teleseriallary öndürmek ýoň boldy. Bu teletomaşaçylardan ötri, aktýorlaryň özi üçinem bähbitli boldy. Mysal üçin "Direliş. Ärtogrul" teleserialy ekranlaşdyrylyp başlananda, türk aktýory Engin Altan Düzyatan öz janlandyrýan roly bolan Ärtogrul Gazy Türkmeniň öz häsiýetine öwüşgin berendigini, gahrymançylyk, edermenlik ruhuny goşandygyny buýsanç bilen žurnalistlere gürrüň beripdi. "Paýtagt. Abdylhamyt" teleserialynda Soltan Abdylhamyt II-niň roluny oýnaýan Bülent Inal hem öz boýnuna düşen jogapkärli wezipeden ilkibaşda üýşenendigini, taryhda ýaşap geçen şeýle beýik şahsyýetiň ady bilen bile ýatlanjagyna bolsa diýseň buýsanýandygyny aýtdy.

Edebiýaty we sungaty taryhdan aýry göz önüne getirmek mümkin däl. Taryhy we medeniýeti wagyz etmekde kinomatografiýa pudagynyň ähmiýetiniň uludygyny ýatdan çykaryp bolmaz. Şonuň

üçin bu teleseriallary ýeterlik hasaplap bolmaz. Bu babatda Ýewropa we amerikan kinomatografiýasynyň bir ädim öňdedigini boýun almak kiçilik däl bolsa gerek. Mysal üçin Angliýada taryhy temaly bir teleserial köpçülige hödürlenende, şol serial bilen baglanyşykly her dürli çaga oýunjaklary, heýkeller, suratlar, nyşanlar, geým-gejimler... hem öndürilip satlyga çykarylýar. Kitap biznesi hem mundan çetde galmaýar: gürrüňi edilýän döwre degişli taryhy kitaplar, çeper eserler neşir edilýär. Netijede taryhy teleserial özbaşyna bir kino industriýasyna öwrülýär.

Gelejekde ýokarda agzan ähli aýratynlyklara türkmen kinomatografiýaçylarynyň hem üns berjekdigine tüýs ýüregimizden ynanyrys. Çünki, taryh kitaplaryny ýazmagyň ussady bolan Hormatly Prezidentimiz medeniýetimizi we taryhymyzy wagyz etmek üçin ähli mümkinçilikleri döredýär.

Türkmen taryhy bilen gönüden-göni baglanyşykly "Direliş. Ärtogrul" teleserialynyň ýurdumyzda hem uly gyzyklanma bilen tomaşa edilýändigini bellemän geçmek bolmaz. Dogry, serialyň birinji sezonyndaky "türkmen" sözi", soňky ikinji, üçünji sezonlarynda "türk" sözi bilen çalşyryldy. Bu kiçijik bellige üns bermesegem bolardy. Ärtogrul Gazynyň türkmenligini we Osmanly döwletini türkmenleriň gurandygyny türkleriň özlerem gowy bilýär. Ýöne türk kinomatografiýaçylary serialyň tematikasyny belli bir derejede öz ýurtlarynyň häzirki syýasy durmuşy bilenem belli bir derejede baglanyşdyryp berýärler. Şol nukdaýnazardan seredilende, näme üçin serialyň birinji ýylyndaky "türkmen" sözünüň soňky ýyllardaky bölümlerinde "türke" öwrülendigine dogry düşünse bolar. Italýan syýahatçysy Marko Polo Anadolyňy kesip geçende, häzirki Türkiýäni Türkmenistan diýip atlandyrypdy. Munuň özi Anadoly türkmenleriniň belli bir böleginiň (esasanam Stambulda we onuň töwereginde döwlet gullugynda bolan gatlaklaryň hem-de köşk aristokratiýasynyň) has soňky asyrlarda ýerli halk (rum, ermeni, grek we ş.m) bilen garylyp-gatylyp "türkleşendigini" ýatdan çykarmazlyk gerek. Meselem, biziň halamazlyk bilen ýatlaýan "gyzylbaşlarymyz" hem Şa Ysmaýyl Hataýynyň döwründen öň rumly, tekeli, ustaçly, dulkadyrly, owşar ýaly arassa türkmen taýpalaryndandy. Olar Eýranda oturmaşandan soň, parslar, kürtler bilen belli bir derejede garylyp-gatylyp "gyzylbaş" öwrüldiler.

Şular ýaly inçe aýratynlyklara üns berenimizde ähli musulman

halklaryň taryhynyň gözbaşynda şanly türkmeniň durandygyny görmek bolýar.

Belkäm, şonuň üçindir "Direliş. Ärtogrul", "Paýtagt. Abdylhamyt" ýaly teleseriallar tomaşa edilşi boýunça iň öňdäki orunlary eýeleýändir. Şol iki serial bilen deň hatarda söýlüp tomaşa edilýän teleseriallaryň ýene biri hem "Mehmetjik. Şanly ýeňişdir".

• «Mehmetjik. Şanly ýeňiş»

Birinji sezonunda "Mehmetjik. Kutulamare" ady bilen köpçülige hödürlenen serial Birinji Jahan urşuna giren Osmanly döwletinde ýeke-täk maksady döwletiň täzeden galkynmagy we halas edilmegi bolan, gursagynda watana bolan söýgüden başga zat bolmadyk Mehmediň we onuň ýoldaşlarynyň gahrymançylykly kyssasyny gürrüň berýär.

Darulfünunda (häzirki Stambul uniwersiteti) okaýan Mehmet watany üçin her dürli pidakärlikden gaýtmaýan gaýduwsyz ýaş ýigit. Ol bu asylly maksat bilen Süleýman Askeriniň ýolbaşçylygyndaky iň batyr esgerlerden saýlanyp alynýan "Osmanjyk" polkuna goşulyp, söweş meýdanyna çykýar we görüpeşdirmedik gahrymançylyk görkezýär. Şan-şöhratly Osmanly döwletiniň iň soňky günlerinde bolup geçen Kutulamare

ýeňşinden söz açýan serial Mehmet obrazynyň üsti bilen heýjanly, dartgynly epizodlary tomaşaçylaryna hödürleýär.

Şol bir wagtyň özünde Mehmet watan üçin janyny orta goýanda Zeýnep diýen bilen gyz bilen sataşýar. Onuň özara söýgüsi, çölde ýazylan söýgi dessany hem serialyň aýry bir temasy. Mehmet Süleýman Askeri begiň "Osmanjyk" polky bilen birlikde arap geografiýasynda aýgytly göreşe girýär. Mehmediň gahrymançykly işleri iňlis basybalyjylarynyň planlaryny bozýar we ol Kutulamare ýeňşiniň esasy sebäpkerleriniň biri bolýar. Osmanly döwletiniň Kutulamarede iňlis basybalyjylarynyň tutuş bir diwiziýasyny gabawa düşürip ýesir almagynda janyny orta goýan Mehmet bilen birlikde Üsküpli Mehmet we beýleki gahryman osmanlylary hem ýakyndan tanadýan bu teleserialyň tomaşaçylary gün-günden artýar. Milli ruhuňy oýarýan şeýle taryhy serialda Üsküpli Mehmet roluny oýnaýan türk aktýory Ysmaýyl Hajyaga, dogrusy Kutulamare ýeňşi hakynda ozal hiç zat bilmeýändigini, bu serialda oýnamak arkaly köp zat öwrenendigini, şeýle-de bu serialyň geçmişde ata-babalarymyzyň neneňsi kynçylyklara döş gerip, watan gorandyklaryna düşünmäge kömek edendigini we munuň özüne-de ýiti täsir edendigini "TRT-1" teleýaýlymynyň žurnalistlerine buýsanç bilen gürrüň berdi.

"Mehmetjik. Şanly ýeňiş" ("Mehmetçik. Kutlu zafer") geçen agşam Türkiýäniň "TRT-1" döwlet teleýaýlymynda ikinji sezoneň birinji bölümi (20-nji bölüm) bilen tomaşaçylaryna gowuşdy. Serial garaşylşy we hemişeki bölümleri ýaly tomaşa edilşi boýunça reýtinglerde öňdäki orunlary eýeledi. Synçylar serial çykarylyp başlanany bäri "Kutulamare", "Kut" sözleriniň internetde iň köp gözlenen sözlerdigini aýdýarlar.

"Mehmetjik. Şanly ýeňiş" her şişenbe Aşgabat wagty bilen 22:00-da "TRT-1" teleýaýlymynda. Teatr we kino sungaty